Styrkelse af kommunal indsats til voldsudsatte i nære relationer – Et kommunalt modningsprojekt

Hovedresultater

Bente Bjørnholt, Mathias Ruge, Amalie Märcher Thuesen
og Jonas Stenkjær Kristensen

VIVE

Hovedresultater

Vold i nære relationer udgør et alvorligt samfundsproblem, der berører en række mennesker i Danmark. Det præcise omfang er dog vanskeligt at fastlægge, da der ikke findes undersøgelser, der giver et fuldstændigt billede af problemet. En stor del af voldstilfældene bliver nemlig ikke anmeldt til politiet, og hvor udbredt volden vurderes at være, afhænger desuden af, hvordan man vælger at definere begrebet vold (Pedersen, Okholm & Balvig, 2024). Konsekvenser af volden rækker ud over de direkte skader, og vold i nære relationer kan have både akutte og kroniske fysiske og psykiske følger og kan medføre begrænsninger i uddannelse og arbejdsliv. Kommunerne har mulighed for at tilbyde rådgivning, hjælp og støtte (lov om social service § 10, § 12, § 85) og er om nødvendigt forpligtet til at tilbyde ophold på krisecenter til de voldsudsatte (lov om social service § 109). Samtidig skal kommunerne tilbyde helhedsorienteret støtte til blandt andre voldsudsatte med komplekse eller samtidige sociale problemstillinger (lov om social service § 82). Mange voldsudsatte anmelder ikke volden til politiet eller søger hjælp i kommunen, hvorfor det kan være vanskeligt at opspore voldsudsatte.

Med henblik på at styrke den kommunale indsats til voldsudsatte i nære relationer har Social- og Boligstyrelsen iværksat et modningsprojekt i samarbejde med to danske kommuner i 2022. Formålet er blandt andet at forebygge og foregribe ophold på krisecenter efter § 109 og samtidig at modne den helhedsorienterede tilgang til voldsudsatte i nære relationer. Målgruppen for indsatsen er mænd og kvinder, som er udsat for vold i nære relationer (fx fra samlever, forældre m.m.), men som ikke er i målgruppen for et ophold på krisecenter, og hvor en ambulant indsats vil være egnet. I alt 416 voldsudsatte borgere har haft kontakt med en af kommunerne, hvoraf omkring 112 har deltaget i det ambulante tilbud[1].

Indsatsen består af øget *opsporing*, *risikovurdering* og iværksættelsen af et ambulant tilbud til voldsudsatte i nære relationer, som ikke traditionelt søger hjælp på krisecentrene. Det ambulante tilbud er organiseret som et samtaleforløb i grupper med mulighed for individuelle samtaler i forbindelse med opstarten eller ved behov. *Gruppeforløbene* består af 10 sessioner af ca. 2 timers varighed og har fokus på fire delelementer: 1) erkendelse af volden, 2) spejling, 3) aktivering af netværk og 4) mestrings- og handlekompetencer.

Denne slutevaluering af indsatsen skal danne grundlag for en vurdering af, om indsatsen er moden til at gå videre til afprøvning i andre kommuner med en egentlig

[1] Det præcise tal af borgere, som har deltaget gruppeforløb, er forbundet med en vis usikkerhed, jf. kapitel 5 i rapporten.

SUSI-kriterier

- Indsatsen skal være efterspurgt
- Indsatsen skal være succesfuldt implementeret
- Indsatsen skal være færdigudviklet
- Indsatsen skal vise lovende resultater
- Indsatsen må ikke være urealistisk dyr.

effektmåling. Dette sker med afsæt i kriterier udarbejdet under den Nationale Strategi for Udvikling af Sociale Indsatser (SUSI).

Indsatsen er efterspurgt, og det er lykkedes at opspore en ny borgergruppe

Der har været stor efterspørgsel efter indsatsen, og det er lykkedes at opspore voldsudsatte borgere, som ikke traditionelt henvender sig på kommunernes krisecentre. Det er dog kun i begrænset omfang lykkedes kommunerne at opspore mænd til indsatsen.

Det ambulante tilbud appellerer desuden til voldsudsatte, som traditionelt ikke tager ophold på krisecenter. Henvisning til indsatsen forudsætter ikke, at den voldsudsatte har brudt relationen til voldsudøver. Dette appellerer særligt til voldsudsatte, som eksempelvis har fælles børn med voldsudøver, eller hvor et brud med voldsudøver og ophold på krisecenter er forbundet med afgørende personlige eller økonomiske omkostninger.

Der har i de deltagende kommuner været et tilstrækkeligt stort henvisningsgrundlag med henblik på at sikre løbende opstart af nye gruppeforløb. Antallet af igangsatte gruppeforløb og kadencen mellem opstart af disse varierer dog på tværs af kommunerne. Evalueringen peger på, at der er en risiko for øget frafald, hvis ventetiden fra henvisning til individuel samtale og opstart af gruppeforløb bliver for stor.

Samlet tyder det på, at indsatsen kan være relevant for andre kommuner. Det er imidlertid usikkert, om landets mindste kommuner i sig selv har et tilstrækkeligt stort henvisningsgrundlag til at sikre en effektiv drift af tilbuddet samt en tilstrækkelig kort ventetid for den voldsudsatte borger.

Indsatsen er færdigudviklet, men procedurer for risikovurdering bør skærpes

Overordnet vurderes det, at indsatsen er færdigudviklet. Den kommunale indsats er fagligt velbegrundet, og metoden er velbeskrevet. Desuden er målgruppens udfordringer veldefinerede, og der foretages risikovurderinger af de voldsudsatte forud for tilbud om gruppeforløb.

Det anbefales dog, at der sker en afklaring i forhold til kommunernes brug af risikovurderingsværktøjet SARA-V3. Kommunerne skal ifølge indsatsbeskrivelsen anvende SARA-V3 til risikovurdering forud for tilbud om gruppeforløb, men kommunerne bruger redskabet forskelligt. Køge Kommune dokumenterer og journaliserer resultaterne fra SARA-V3 efter samtale med borgerne, hvilket er en tung administrativ opgave, men som understøtter den videre sagsbehandling om og samarbejde på tværs af afdelinger. Odense Kommune bruger også SARA-V3, men kun til at afklare, om borgere tilhører målgruppen, og de dokumenterer ikke vurderingerne. Odense Kommune vægter her hensynet til borgerens anonymitet højere og vurderer, at mange borgere ikke ville henvende sig, hvis deres oplysninger journaliseres.

Den store forskel i praksis skaber usikkerhed blandt medarbejdere i forhold til, hvordan redskabet præcist skal anvendes, og hvor omfattende dokumentationen skal være. I en fremtidig indsats kan der være behov for at afklare brugen af SARA-V3.

Indsatsen er implementeret, men kommunerne har valgt forskellige tilgange

Indsatsen består af tre kerneelementer: *opsporing*, *risikovurdering* og *gruppeforløb*.

Kommunerne har valgt to forskellige strategier til *opsporing*. Erfaringerne viser, at begge strategier kan nå målgruppen, men med forskellig rækkevidde og integration i kommunens systemer. Odense Kommune har primært brugt sociale medier, hvilket gav mange henvendelser, men også behov for frasortering og ventelister. Køge Kommune har integreret indsatsen i den kommunale forvaltning og opsporer borgere via eksisterende instanser, fx familie- og jobcentre, hvilket gør det muligt at hjælpe borgere, der henvender sig af andre årsager end vold. Begge strategier har nået borgere, der ikke tidligere har søgt hjælp, og som ikke har overvejet krisecenterophold.

Som det fremgår ovenfor, bruger begge kommuner risikovurderingsværktøjet SARA-V3 til at *risikovurdere* borgerne. Dog er der betydelige forskelle i kommunernes brug af værktøjet. Medarbejdere i begge kommuner beskriver SARA-V3 som et brugbart, men tungt redskab. Særligt i projektets begyndelse blev brugen af SARA-V3 i Køge Kommune en flaskehals, der begrænsede antallet af borgere i indsatsen og hyppigheden af sessioner. Det skyldes blandt andet, at kompetencerne i at bruge SARA-V3 lå hos en enkelt person, mens den tætte tilknytning til krisecenteret i Odense Kommune gjorde, at alle projektmedarbejdere i Odense Kommune kunne foretage en SARA-V3-vurdering.

Gruppeforløbene er relativt ens i de to kommuner. Efter afdækning tilbydes voldsudsatte et gruppeforløb med 10 sessioner, hvor fokus er 'erkendelse af vold', 'spejling', 'netværk' og styrkelse af 'mestrings- og handlekompetencer'. Grupperne består typisk af 6-8 deltagere, hvor forskellighed i gruppen vurderes som en styrke. Netværk er det mest udfordrende delelement i gruppeforløbene, og medarbejderne oplever, at deltagerne selv skal tage initiativ, selvom der forsøges at skabe kontakt internt i grupperne. Grupperne ledes af to fagprofessionelle i hver kommune, hvor kombinationen af forskellige fagligheder fremhæves som en styrke, der gør det muligt at imødekomme både voldsfaglige og sociale behov. Lokalerne spiller en central rolle: I Odense Kommune foregår forløbene på krisecenteret, hvilket kan opleves stigmatiserende, mens Køge Kommune bruger sundhedshuset, hvilket fremmer anonymitet.

Voldsfaglige kompetencer, koordineret samarbejde og relationsarbejde er væsentlige forudsætninger for implementeringen

Indsatsmodellen inkluderer også to forudsætninger for indsatsen: **koordineret samarbejde** og **relationsarbejde**.

Det **koordinerede samarbejde** har haft forskellige betingelser i de to kommuner, da de har valgt forskellige strategier. Køge Kommune har forankret indsatsen i et tæt samarbejde mellem kommune og krisecenter med en bred projektgruppe på ca. syv medarbejdere og inddragelse af flere kommunale enheder. Den høje grad af kommunal forankring er fordrende for både opsporing af voldsudsatte og iværksættelse af understøttende tiltag i forbindelse med den ambulante indsats' ophør. Succesfuld kommunal forankring muliggør desuden, at der arbejdes helhedsorienteret omkring håndteringen af de voldsudsattes ofte komplekse og multiple problemstillinger. Organiseringen giver imidlertid en udfordring med vidensdeling og dedikation på tværs af medarbejdere og afdelinger, og det er vigtigt, at indsatsen prioriteres af ledere på tværs af afdelinger.

Det er imidlertid også muligt at iværksætte en virkningsfuld ambulant indsats med en mindre grad af kommunal forankring. I Odense Kommune er indsatsen koncentreret på Krisecenter Odense med en mindre bemanding bestående af en fuldtidsleder og to deltidsansatte. Det indebærer en mere strømlinet og omkostningseffektiv organisering. Denne model er i overensstemmelse med den typiske organisering af krisecentrene i dag. Denne organisering kan udfordre en mere helhedsorienteret indsats, herunder igangsættelse af understøttende indsatser som supplement til gruppeforløbet.

Relationsopbygning er vigtig for implementeringen og afgørende for, at voldsudsatte kan åbne sig og deltage aktivt i gruppeforløb. Tillid bygger på både faglig professionalisme og hjertevarme, hvor gruppelederne kombinerer jordnærhed, åbenhed og anerkendelse. Denne tilgang hjælper borgerne med tidlig erkendelse af vold, accept af støtte og at bryde den skam, som flere af deltagerne oplever i forhold til at have været udsat for vold. Deltagernes vurdering af gruppeledernes støtte stiger gennem forløbet, hvilket afspejler, at tillid udvikles over tid.

Voldsfaglige kompetencer er også virksomme for indsatsens implementering. Vi finder, at risikovurderingen af de voldsudsatte forudsætter en betydelig voldsfaglighed og erfaring med målgruppen. Dels anvendes standardiserede og manualbaserede værktøjer (fx SARA-V3), som forudsætter en vis erfaring med målgruppen. Dels indebærer risikovurderingen udarbejdelsen af handleplaner, hvortil en stærk voldsfaglighed og kendskab til aktører og handlemuligheder er nødvendigt.

Krisecentermedarbejdere med voldsfaglig baggrund kan være vigtigt for etableringen af virksomme indsatser. Medarbejderne med baggrund i og fra krisecentrene har en stærk og nødvendig voldsfaglighed i mødet med de voldsudsatte. Tæt inddragelse og samarbejde med det lokale krisecenter sikrer endvidere mulighed for voldsfaglig sparring. En lavere grad af kommunal forankring stiller særligt i opstartsfasen færre krav til koordinationen og ressourceforbruget blandt de kommunale nøglemedarbejdere. Mulighederne for at iværksætte koordinerede helhedsorienterede indsatser målrettet de voldsudsatte svækkes dog betydeligt ved en lav grad af kommunal forankring.

Indsatsen viser lovende resultater for borgerne

Evalueringen finder overordnet, at det er muligt at etablere en virksom ambulant kommunal indsats til voldsudsatte i nære relationer. Indsatsen er en attraktiv indsats for kommunerne, og der er en generel efterspørgsel efter en indsats af denne type. Evalueringen viser, at de implementerede kerneelementer viser lovende resultater, og de voldsudsatte oplever et betydeligt og positivt udbytte af gruppeforløbene. Særligt 'spejlingen' i de øvrige gruppedeltagere og 'erkendelse af volden' bidrager

positivt til de voldsudsattes udbytte af gruppeforløbene, og deres 'mestrings- og handlekompetencer' bliver styrket.

Det er dog endnu for tidligt at vurdere, om indsatsen på langt sigt giver mere stabilitet i de voldsudsattes liv, herunder om indsatsen understøtter de voldsudsattes videre vej. Indsatsmodellen indeholder ikke forventninger om tilbud til opfølgende forløb, men i begge kommuner har der været behov for opfølgende indsatser.

Omkostningerne virker realistiske

Succesfuld forankring af indsatsen i kommunal praksis kræver betydelige ressourcer i særligt opstarts- og udrulningsfasen. Dels forudsætter en succesfuld kommunal forankring, at repræsentanter fra en bred vifte af den kommunale forvaltning koordinerer og deler viden på tværs. Dels skal der i forlængelse heraf prioriteres ressourcer til koordination og løbende vidensdeling.

Evalueringen skønner, at det er muligt at drive det ambulante kommunale tilbud for omkring 1,25 – 1,35 mio. kr. årligt. Afhængigt af efterspørgsel og forventet deltagervolumen kan aktiviteterne og udgifterne skaleres op. Udgifterne dækker først og fremmest over løn- og personaludgifter svarende til sammenlagt ca. 2 årsværk i hver kommune. Timeskønnet er præget af en vis usikkerhed og dækker blandt andet over ressourceforbruget til opsporing af voldsudsatte, henvisninger og risikovurderinger, afvikling og forberedelse af gruppeforløbene samt koordination og sparring. Dertil kommer en række mindre udgifter til den løbende promovering og udbredelse af indsatsen samt opkvalificering og supervision. Det samlede ressourceforbrug er fordelt på de forskellige roller i indsatsen og kan være delt mellem få eller flere forskellige medarbejdere, der varetager deres opgaver i indsatsen sideløbende med eventuelt øvrige opgaver.

Det har inden for rammerne af evalueringens design og under hensyn til deltagernes mulighed for at være anonyme ikke været muligt at koble oplysninger om deltagerne til registerbaserede optegnelser, hvorfor det i denne evaluering ikke er muligt at afdække kommunaløkonomiske konsekvenser af indsatsen.

Der eksisterer kun et sparsomt sammenligningsgrundlag i forhold til kommunalt finansierede ambulante indsatser, hvorfor et meningsfuldt og udbredt basisalternativ ikke kan identificeres. Omkostningsvurderingen peger dog på, at omkostningerne er sammenlignelige og realistiske i sammenligning med andre ambulante indsatser målrettet voldsudsatte i nære relationer. Dertil er omkostningerne i relation til modningsindsatsen markant lavere end ophold på krisecenter, hvorfor der opfordres til en yderligere afdækning af potentialet for at forebygge eller foregribe § 109-ophold på krisecenter.

Fakta om undersøgelsen

Undersøgelsen evaluerer et modningsprojekt iværksat af Social- og Boligstyrelsen, der har til formål at styrke den kommunale indsats til voldsudsatte i nære relationer.

- **Evalueringen har fulgt modningsprojektet fra opstarten i 2022 og til afslutningen med udgangen af 2025. Dataindsamlingen er afsluttet i sommeren 2025.**
- **Modningsprojektet er gennemført i to kommuner med tæt inddragelse af lokale krisecentre.**
- **Evalueringen bygger på interviews og casearbejde med projektmedarbejdere og nøglepersoner, interviews med voldsudsatte samt survey-baserede forløbsundersøgelser med de voldsudsatte.**

Litteratur til Hovedresultater

Bjørnholt, B. & Vedung, E. (2016). Brugerevaluering. I: T. Bredgaard (red.), *Evaluering af offentlig politik og administration* (s. 263-282). København: Hans Reizels Forlag.

Campbell, J. C. (2002). Health consequences of intimate partner violence. *The Lancet, 359*(9314), 1331-1336.

Hansen, S. B. & Pedersen, M. L. (2022). *Anmeldelsestilbøjelighed i sager om vold og seksualforbrydelser: En undersøgelse af omfanget af og årsager til at borgere undlader at anmelde kriminalitet*. København: Justitsministeriet.

Henze-Pedersen, S. (2020). "Jeg savner far": Børns komplekse følelser, når de flytter på krisecenter med deres mor. I: H. Oldrup (red.), *Vold i familien: Viden for fagfolk* (s. 279-295). København: Akademisk Forlag.

Henze-Pedersen, S. (2022). The ghost of violence: The lived experience of violence after the act. *Violence against Women*, *28*(1), 194-210.

Krogstrup, H. K. (2024). *Evalueringsmodeller* (4. udg.). København: Hans Reitzels Forlag.

Lyk-Jensen, S. V. (2020). At vokse op i skyggen af vold: Konsekvenser for børn. I: H. Oldrup (red.), *Vold i familien: Viden for fagfolk* (s. 262-278). København: Akademisk Forlag.

Oram, S., Fisher, H. L., Minnis, H., Seedat, S., Walby, S., Hegarty, K., ... & Howard, L. M. (2022). The Lancet Psychiatry Commission on intimate partner violence and mental health: advancing mental health services, research, and policy. *The Lancet Psychiatry, 9*(6), 487-524.

Ottosen, M. H. (2020). Psykisk partnervold. I: H. Oldrup (red.), *Vold i familien: Viden for fagfolk* (s. 78-96). København: Akademisk Forlag.

Ottosen, M. H. & Østergaard, S. V. (2018). *Psykisk partnervold: En kvantitativ kortlægning*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Ottosen, M. H. & Østergaard, S. V. (2022). *Partnervold i Danmark 2020*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Pedersen, M. L., Okholm, M. M. & Balvig, F. (2024). *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet: Offerundersøgelserne 2005-2023. Hovedtal.* København: Justitsministeriet.

Rambøll (2020). *Modelbeskrivelse: indsats til kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. København: Rambøll.

Socialstyrelsen (2022b). *Drejebog for Strategi for Udvikling af den Sociale Indsats (SUSI 2.0)*. Odense: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2022c). *Undersøgelse om vold i nære relationer 2022: En kvantitativ undersøgelse om brugere af kvindekrisecentre, mandekrisecentre og ambulante rådgivningstilbud til voldsudsatte personer.* Odense: Socialstyrelsen.

Social- og Boligstyrelsen (2023a). *Undersøgelse om vold i nære relationer 2023: Udvalgte resultater fra spørgeskemaundersøgelse hos brugere af kvindekrisecentre, mandekrisecentre og ambulante tilbud til voldsudsatte personer.* Odense: Social- og Boligstyrelsen.

Hovedresultater: Styrkelse af kommunal indsats til voldsudsatte i nære relationer – Et kommunalt modningsprojekt
VIVE/2026
HR_302357